

Je Judáš naozaj zatratený?

Mikuláš Hučko

20. mája 2021 ✝ Cirkev

Zdroj: wikimedia commons

V časti cirkevných kruhov je dnes viditeľná snaha rehabilitovať Judáša alebo aspoň vzbudiť zdanie, že je spasený či minimálne ponechať túto možnosť otvorenú. Prečo? Na to sa pokúsime odpovedať na konci tohto príspevku.

Treba však jasne povedať, že tento problém vlastne v dejinách nebol nikdy problémom kresťanov, ktorým ani len na um neprišlo položiť si túto otázku. Veď ak je niekto zlodej, zradí Božieho Syna, ktorého vydá katom a potom sa obesí, čo ho asi môže čakať? Na to netreba mať vysoké teologické vzdelanie. A keby sme zapochybovali, či predsa len v posledných sekundách pri zomieraní neprejavil dokonalú ľútosť, túto možnosť nepripúšťa celá Tradícia Cirkvi, Písmo, cirkevní otcovia, učitelia Cirkvi, svätý Augustín ani svätý Tomáš Akvinský...

Jednoznačné slová Nového zákona nenechávali nikoho na pochybách počas celých dvetisíc rokov dejín Cirkvi, že **Judáš tvrdošijne a pyšne odmietal Ježišovo milosrdenstvo** až do samého konca. Pretože milosrdenstvo je možné odmietnuť.

Áno, Judáš oľutoval skutok, ktorého sa dopustil, keď vydal na smrť spravodlivého a vrátil sa k tým, ktorí mu zaplatili priznávajúc, že zhrešil, pretože zradil nevinnú krv. Farizeji. Čo mu odpovedali? „*Čo je nás do toho? To je tvoja vec!*“ V Judášovej vete: „*Zhrešil som, lebo som zradil nevinnú krv*“ tí, ktorí ho chcú za každú cenu rehabilitovať, odvolávajú sa na Božie milosrdenstvo, tvrdia: „*Vidíte? Tu je dôkaz, že Judáš činil pokánie, keď pýta odpustenie za svoj hriech.*“ Vyvstáva však otázka: Od koho pýtal odpustenie? Od farizejov? Oni mu mali odpustiť? Toto bolo pokánie? Bolo to zúfalstvo nad vlastným zlyhaním, boli to výčitky svedomia, čiže **iba prvý krok**. Biblisti si všímajú, že Judáš sa nekajal, pretože Matúš používa grécke sloveso *metameslesthai* a nie *metanoia* na opísanie Judášovej ľútosti. Bol azda Judášov skutok na rovnakej úrovni ako Petrovo zapretie Ježiša? Veď aj Peter sa dopustil veľmi vážneho hriechu! Pred autoritami zaprel Pána a povedal, že ho nikdy nepoznal.

Aký je však tu zásadný rozdiel? **Keď Peter prosí o Ježišovo milosrdenstvo, dostáva ho a nasleduje Ježiša.** Judáš, naopak, o milosrdenstvo nestojí. **A znakom tohto odmietnutia je**

zúfalstvo, teda samovražda. Keby o odpustenie prosil, vrátil sa k Ježišovi a chcel ho nasledovať, určite by mu bolo odpustené rovnako ako Petrovi. Hriech, ktorý však najviac zatemnil Judášovo srdce, bolo zúfalstvo. Judáš si zúfa a preto sa obesí. V *Dialógu o Božej prozreteľnosti* svätej Kataríny Sienskej je pasáž, v ktorej sa zdôrazňuje práve toto **Judášovo pohrdanie Božím milosrdenstvom**, tedanie zrada Ježiša, ale zúfalstvo, „*zúfalstvo, ktoré sa nepáčilo Bohu a bolo vážnejším previnením pre môjho Syna*“, cituje svätá Katarína Pána, ktorý sa jej prihovoral. Je to hriech proti Duchu Svätému, ktorý sa nedá odpustiť ani tu, ani na druhom svete, ako jasne hovorí Pán v evanjeliu.

Výroky Písma súvisiace s Judášom nádej v jeho spásu práve nevzbudzujú: „*Beda človeku, ktorý zrádza Syna človeka! Pre toho človeka by bolo lepšie, keby sa nebol narodil.*“ Prečo by Kristus volil také slová, keby Judáš bol nakoniec spasený? Pre kajúcnikov má Sväté písmo iné slová: „*Hovorím vám: Takú radosť majú Boží anjeli z jedného hriešnika, ktorý robí pokánie.*“ (Lk 15, 10). Keby Judáš činil pokánie, hoci v posledných sekundách svojho života, akú radosť by z neho mali anjeli! Aký zmysel by malo v takom prípade hovoriť, že sa nemal narodiť. Veď spása je posledným cieľom každého človeka!

Ťažko chápať aj iné výroky (syn záhuby Ján 17,12; *a jeden z vás je diabol* Jn 6, 70) inak než Duchom Svätým inšpirované svedectvo o Judášovom tragickom večnom údele. V podobnom duchu hovorí apoštol Peter pred voľbou nového apoštola: „*Bratia, muselo sa splniť Písmo, kde predpovedal Duch Svätý ústami Dávida o Judášovi, ktorý bol vodcom tých, čo zajali Ježiša; patrila do nášho počtu a dostal podiel na tej istej službe. On nadobudol pole z odmeny za nepravosť. Spadol dolu, rozpuť sa a vyšli z neho všetky vnútornosti. Dozvedeli sa o tom všetci obyvatelia Jeruzalema, a preto pole nazvali vo svojej reči Akeldamach, to znamená Pole krvi.*“ (Sk 1, 16–20)

Moment Judášovho obesenia popisuje Peter ako skutočne dramatický okamih – akýsi hororový príbeh. Judáš, ktorý spadne, rozpuť sa a jeho črevá z neho vyjdú von. Kniha múdrosti 4, zvlášť 19. verš, kde sa hovorí o potupe, ktorú dostanú mŕtve telá zlých, ktorí odmietli Boha: „*Potom budú mŕtvami bez úcty, na posmech medzi umrlcami večnými lebo ich (Boh) strmhlav pozerá, že ani nehlesnú, vykýve ich z pevnej postate. A až do posledného ich strašne odsúdi. Budú trpieť muky a vyhasne aj ich pamiatka.*“

Apoštol Peter sa odvoláva na verše zo 109. žalmu: „*Postav nad neho hriešnika. Žalobca nech stojí po jeho pravici. Keď ho budú súdiť, nech vyjde ako odsúdený a jeho modlitba nech mu bude hriechom. Jeho dni nech je čím menej a jeho úrad nech prevezme iný.*“

Samotná voľba je potom zachytená týmito slovami: „*A tak postavili dvoch: Jozefa, ktorý sa volal Barsabáš, s prírmením Justus, a Mateja. A modlili sa: „Pane, ty poznáš srdcia všetkých ľudí; ukáž, ktorého z týchto dvoch si si vyvolil, aby zaujal miesto v tejto službe a apoštoláte, ktorým sa Judáš spreneveril, aby odišiel na svoje miesto.*“ Potom im dali lósy a lós padol na Mateja. I pripočítali ho k jedenástim apoštolom.“

Aby odišiel na svoje miesto... Azda do neba? Po smrti iných apoštolov nedochádzalo k doplneniu počtu do dvanásť, boli svätení nástupcovia apoštolov, nie ich „náhradníci“.

A čo ďalšie veľmi silné slovo v Ježišovej veľkňazskej modlitbe v Jn 17: „*Ochránil som ich a nikto z nich sa nestratil, iba syn zatratenia, aby sa splnilo Písmo.*“ Ježiš nazýva Judáša synom zatratenia. Treba ešte iné svedectvo?

Existuje teda morálna istota, ktorá nepripúšťa opačné interpretácie. A toto je výklad, ktorý Cirkev nikdy nespochybňovala.

Pochybnosti ohľadom Judášovej spásy sa začali objavovať iba v posledných desaťročiach. Azda prvý teológ, ktorý s ňou vyšiel na verejnosť, bol Švajčiar Hans Urs von Balthasar, ktorý sa veľmi usiloval dokázať tézu, že peklo je prázdne, čo znamená, že v pekle nie je nikto, azda okrem diabla. Každopádne tam nie sú nijakí ľudia, dokonca ani Judáš. A prečo tam nemôže byť Judáš? Pretože Judáš je veľmi dôležitá osoba v diele Vykúpenia. Toto je, mimochodom, obľúbená téma aj gnostických evanjelií. Ježiš sa stáva Spasiteľom ľudstva vďaka Judášovi, vďaka Judášovej zrade. Vyzerá to, že bez Judášovej zrady, bez vydania Ježiša katom by nebolo možné vykúpenie. Od chvíle, keď teda spievame: „*Ó, šťastná vina, pre ktorú k nám prišiel taký vznešený Vykupiteľ!*“ potom táto šťastná vina je v skutočnosti „šťastnou vinou“, či „šťastnou spoluprácou“ Judáša, ktorý vydáva katom Božieho Syna. Ježiš je v konečnom dôsledku Spasiteľom ľudstva vďaka Judášovi. Ak by sme túto logiku doviedli do absurdného konca, potom by **automaticky mali byť spasení** aj Pontský Pilát, Herodes, farizeji, mučiteľia, všetci, ktorí kričali „Ukrižuj ho!“ atď., atď., lebo ani bez nich by sa Kristus nestal Spasiteľom.

„Netvrdím, že Judáš je v nebi a že je spasený. Netvrdím však ani opak.“ Povedal Svätý Otec František v rozhovore pre *Die Zeit* v roku 2017.

„Ako skončil Judáš? Neviem,“ povedal František citujúc Ježiša: „Syn človeka síce ide, ako je o ňom napísané, ale beda človekovi, ktorý zrádza Syna človeka! Pre toho človeka by bolo lepšie, keby sa nebol narodil!“ (Mt 26,24)

„Znamená to, že Judáš je v pekle? Neviem. V evanjeliu ho Ježiš nazýva priateľom a pobožkal ho“, povedal pápež.

Zdroj: churchmilitant.com

Svätý Otec František sa v tejto súvislosti často odvoláva na hlavicu stredovekého stĺpa vo francúzskej **bazilike sv. Márie Magdalény v Burgundsku**, na ktorej sú zobrazené dve postavy: Jedna predstavuje obeseného Judáša s vyplazeným jazykom. Druhá na druhej strane stĺpa zobrazuje mladíka s tunikou, ktorá siaha až k nohám, nezakrýva celú postavu, mladíka bez brady, bez svätožiari, ktorý nesie na pleciach mŕtveho muža. Podľa vysvetlenia, ktoré podáva pápež, „*mladý muž, nesúci na svojich pleciach mŕtveho, je Ježiš, Dobrý pastier, ktorý berie obeseného Judáša a privádza ho späť do stáda ako stratenú ovcu.*“ Tento výjav inšpiroval francúzskeho maliara na namalovanie obrazu, ktorý má

pápež vo svojej pracovni (vedľa obrazu stĺpa) a ktorý skutočne škaredým spôsobom zobrazil chudého nahého Ježiša vedľa Judáša prikrytého červenou plachtou symbolizujúcou krv umučenia Ježiša, ktorý hladká Judáša a pomáha mu po jeho obesení, pretože Judáš je mŕtvy.

V čom spočíva problém tejto interpretácie hlavice stĺpa? Stĺp bol vytesaný v stredoveku v rokoch 1115 až 1120. Zaujímavosťou je porovnanie postavy mladého muža v krátkej tunike so zobrazeniami Dobrého pastiera Ježiša v danom období. Ak porovnáme tieto dve veci, neujde našej pozornosti, že Dobrý pastier nebol nikdy zobrazovaný ako mladý muž bez brady, bez svätožiary a s tunikou, ktorá vlastne ani nie je tunikou, pretože je krátka. **Dobrý pastier bol vždy zobrazovaný s dlhou nezošívanou tunikou a so svätožiarou, s bradou a pod.** Táto osoba nemôže byť Dobrým pastierom a nemôže ním byť aj preto, že stredoveká teológia a teológia, ktorá je v kontinuite s Písmom a s Tradíciou Cirkvi, nikdy neuvažovala o Ježišovi, Dobrom pastierovi, ktorý pomáha Judášovi.

Osservatore Romano, noviny Svätej stolice, na Zelený štvrtok uverejnili príspevok s názvom Judáš a škandál milosrdenstva zdôrazňujúci, že Judáš zostáva záhadnou postavou a snažiaci sa budiť zdanie, že „priepasť Milosrdenstva“ sa zráža s „priepasťou Judášovho hriechu“. Kto na konci zvíťazí medzi priepasťou Božieho milosrdenstva a priepasťou Judášovej zrady, malo akože jasne vyplývať, že je to priepasť Božieho milosrdenstva.

Hansom Ursom von Balthasarom sa inšpiroval aj biskup Robert Barron, inak veľmi schopný rečník, diskutér, apologéta, ktorého niektorí dokonca prirovnávajú k Fultonovi Sheenovi. Barron v tejto otázke neberie do úvahy cirkevných otcov, svätého Augustína, ani svätého Tomáša Akvinského a vyhlasuje, že vraj „**Cirkev nikoho nenúti veriť, že ľudia sú v pekle. My to jednoducho nevieme**“, (ale vieme!) a pre niektorých sa stal známy svojím výrokom: „*Máme oprávnenú nádej, že každý bude spasený*“, ktorý obhajuje aj na stránke wordonfire.org. Zopakoval ho napríklad aj vo filme o Danteho pekle tvrdiac, že „*nevieme, či je niekto v pekle*“. Napísal aj úvod ku knihe Hansa Ursa von Balthasara „*Dare We Hope That All Men Be Saved?*“ (Smieme dúfať, že všetci ľudia budú spasení?).

Prečo nepovie priamo, že peklo je prázdne? Pretože by to bola heréza nazývaná univerzalizmus, odsúdená Cirkvou, ktorú on nezastáva. Keď však povie: „*mám **oprávnenú nádej**, že peklo je prázdne...*“, nikto mu nič nemôže vytknúť. Aspoň si to myslí.

Čo na to svätý Augustín? Ten v *Božom štáte* píše: „*Lebo Judáš, keď zabil sám seba, zabil bezbožníka a odišiel z tohto života zaťažený hriechom nielen Kristovej smrti, ale aj svojej vlastnej, lebo hoci sa zabil kvôli tomuto zločinu, jeho samovražda bola ďalším zločinom.*“

Zdá sa, že v dnešnej dobe sme skúsenejší, osvietenejší ako všetci veľkí učitelia Cirkvi pred nami. Problém spočíva v nesprávnej interpretácii milosrdenstva, ktoré **je úplne oddelené od spravodlivosti, a teda od pravdy.**

Prečo je to dnes také dôležité? Pretože medzi progresívcami a liberálmi v Cirkvi je snaha obchádzať tento problém, rehabilitovať Judáša, peklo zredukovať na fantáziu, alebo aspoň na niečo, čo síce môžeme považovať za „reálnu možnosť“, ale zasa nie natoľko, aby sme ho brali priveľmi vážne.

Prečo? Možno preto, aby sa zapáčili svetu. Alebo uspali svoje svedomie, ale aj svedomie tých, ktorí ich radi počúvajú, lebo im tým „štekli uši“. Vyzerá to, že im nejde ani tak o Judáša, ako skôr o bagatelizovanie (aj)

vlastného hriechu. Lebo ľudia potom uvažujú logicky: „*Keď Judáš je spasený, potom ani so mnou to nemôže vyzeráť tak zle.*“

Americký katolícky filozof Peter Kreeft poznamenal, že „**Judáš bol prvý katolícky biskup, ktorý prijal štátny grant.**“ Hoci konečným výsledkom Judášovej voľby bola vierolomnosť a zrada, jeho špecifickým hriechom bol kompromis. Judáš vychádzal dobre s farizejmi aj s vtedajšími vládcami Izraela a uprednostňoval s nimi kompromisy. Dnes chceme aj my uzatvárať kompromisy so svetom, s hriechom a tváriť sa pri tom, akí sme veľkodušní, milosrdní a tolerantní. Aby nám svet tleskal.

Ak je však Judáš zatratený, potom von Balthasarove a Barronove teórie jednoducho nie sú pravdivé a hriech treba brať smrteľne vážne! Keď je Judáš v pekle, potom ani my nemôžeme „dúfať“ v prázdne peklo a ľahkomyselne sa na to spoliehať, aby sme raz nepočuli výrok: „*Odídte odo mňa, zlorečení, do večného ohňa, ktorý je pripravený diablovej a jeho anjelom!*“

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/je-judas-naozaj-zatrateny/>